

Aan de leden van de raad

Raamsdonksveer, 02 mei 2023

Ons kenmerk : 20230411103252/Beleid
Onderwerp : Raadsinformatiebrief RIB energie-infrastructuur projecten

Geachte leden van de raad,

Middels deze brief informeren wij u over de ontwikkelingen van het energiesysteem in onze gemeente. Eerder informeerden wij u op verschillende momenten over de schaarste op het elektriciteitsnet voor zowel het terugleveren van opgewekte elektriciteit, als het afnemen van elektriciteit. Energie gaat verder dan alleen elektriciteit. Ook warmte is een onderdeel van ons energiesysteem. Een betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem is een belangrijke randvoorwaarde om onze klimaatdoelen te halen, economische ontwikkeling te stimuleren en de toegang tot energie te kunnen blijven garanderen. Nu houdt het energiesysteem niet op bij de gemeentegrens. Geertruidenberg is een belangrijk knooppunt voor elektriciteit en warmte. Wij staan daarom logischerwijs hoog op de urgentieladder waar het gaat om het toekomstbestendig maken van het energiesysteem van de regio, de provincie én het hele land. Bestuurlijk gaat er dan ook veel tijd en aandacht naar de projecten in deze brief. Ieder project heeft een bestuurlijke en ambtelijke tafel. Het is belangrijk om bij ieder project stevig aan tafel te zitten om de gemeentelijke belangen op een juiste manier te vertegenwoordigen.

De energietransitie versneld: samen aan de lat

Om aan de snelgroeiende ontwikkelingen tegemoet te komen, maken we in korte tijd een grote transitie door. Dat vraagt tegelijkertijd om vooruit kijken en om adequaat handelen. Dat betekent ook dat we de komende tijd mogelijk overlast ondervinden van de aanleg van deze infrastructuur. Om te voorkomen dat alle ontwikkelingen 'ons overkomen', zijn we de laatste tijd druk bezig geweest. Uiteraard behartigen we onze gemeentelijke belangen in alle afzonderlijke projecten, maar het energievraagstuk is (gemeente)grens overstijgend: daarom zoeken we elkaar juist op als regiogemeenten.

Samen met de provincie en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn we daarom een Pilot Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pilot PMIEK) gestart in de regio Moerdijk-Drimmelen-Geertruidenberg. Deze regio is niet toevallig gekozen. Geertruidenberg is een belangrijk knooppunt op het gebied van hoogspanningsstations en de Amercentrale. Moerdijk is een belangrijk industriegebied met een aanzienlijke energiebehoefte en Drimmelen heeft een groot kassengebied met een energievraagstuk. Tegelijkertijd is Geertruidenberg op dit moment de elektriciteitsverbinding tussen Noord-Brabant en de rest van het land. Ontwikkelingen in deze regio, zorgen daarmee dus niet alleen lokaal voor ruimte op het net, maar ook regionaal, provinciaal en landelijk.

Schaarse inpassingsruimte

Ontwikkelingen en projecten om het energiesysteem te verbeteren zijn er voldoende, maar de ruimte om ze uit te voeren is schaars. Ook in dat kader is regionale afstemming belangrijk: wie doet wat, wanneer en sluiten we met de ene ontwikkeling niet de andere ontwikkeling uit? Eén van de doelen van de pilot PMIEK

is daarom ook overzicht creëren van alle ontwikkelingen. De achterliggende gedachte daarbij is dat we goed voorbereid zijn op alles wat er op ons afkomt en we zaken niet over het hoofd zien. We laten het ons niet overkomen.

In onze gemeente spelen op dit moment elf energieprojecten. Hieronder geven wij u een korte beschrijving per project, inclusief de positie die wij als college tot nu toe behartigen in alle overleggen. Zodra er een definitieve positiebepaling per project wordt gevraagd, informeren wij u hier uiteraard uitgebreider over. Voor verschillende projecten zijn zoekgebieden en kaarten beschikbaar. Waar dat van toepassing is, zetten we deze in de tekst of voegen deze toe als bijlage.

Elektriciteitsprojecten

Opwaarderen bestaande 380 kV-verbinding Geertruidenberg (GTB) – Krimpen aan den IJssel (KIJ)

Tennet, de beheerder van het landelijke hoogspanningsnet, wil de capaciteit van de bestaande hoogspanningsverbinding tussen Krimpen aan den IJssel en Geertruidenberg uitbreiden. De bestaande geleiders worden vervangen door geleiders met een grotere capaciteit. Dit project valt onder de rijkscoördinatieregeling. De werkzaamheden worden op dit moment uitgevoerd. Het college heeft geen aanvullende positie voor dit project, deze is reeds in uitvoering en heeft geen directe impact op onze gemeente.

Nieuwe 380 kV-verbinding Rilland – Tilburg (Zuid-West Oost)

TenneT, de beheerder van het landelijke hoogspanningsnet, wil een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding aanleggen tussen Rilland en het nieuw te bouwen 380 kV hoogspanningsstation bij Tilburg. Deze projecten vallen onder de rijkscoördinatieregeling. De inpassingsplannen voor Zuid-West 380 kV Oost en het 380 kV Hoogspanningsstation Tilburg hebben ter inzage gelegen. Verwachte ingebruikname in 2030. Dit tracé komt voor een klein deel in het zuiden van onze gemeente te staan, maar wordt niet aangesloten op een van de stations in onze gemeente. Wel leidt de realisatie van de nieuwe 380 kV-verbinding tot het slopen van de bestaande 150 kV-verbinding richting Moerdijk en de bestaande 150 kV-verbinding naar Oosteind. Deze beide verbindingen worden gecombineerd met de nieuwe 380 kV-verbinding.

Herverkabeling 150 kV-verbinding tussen Geertruidenberg en Waalwijk

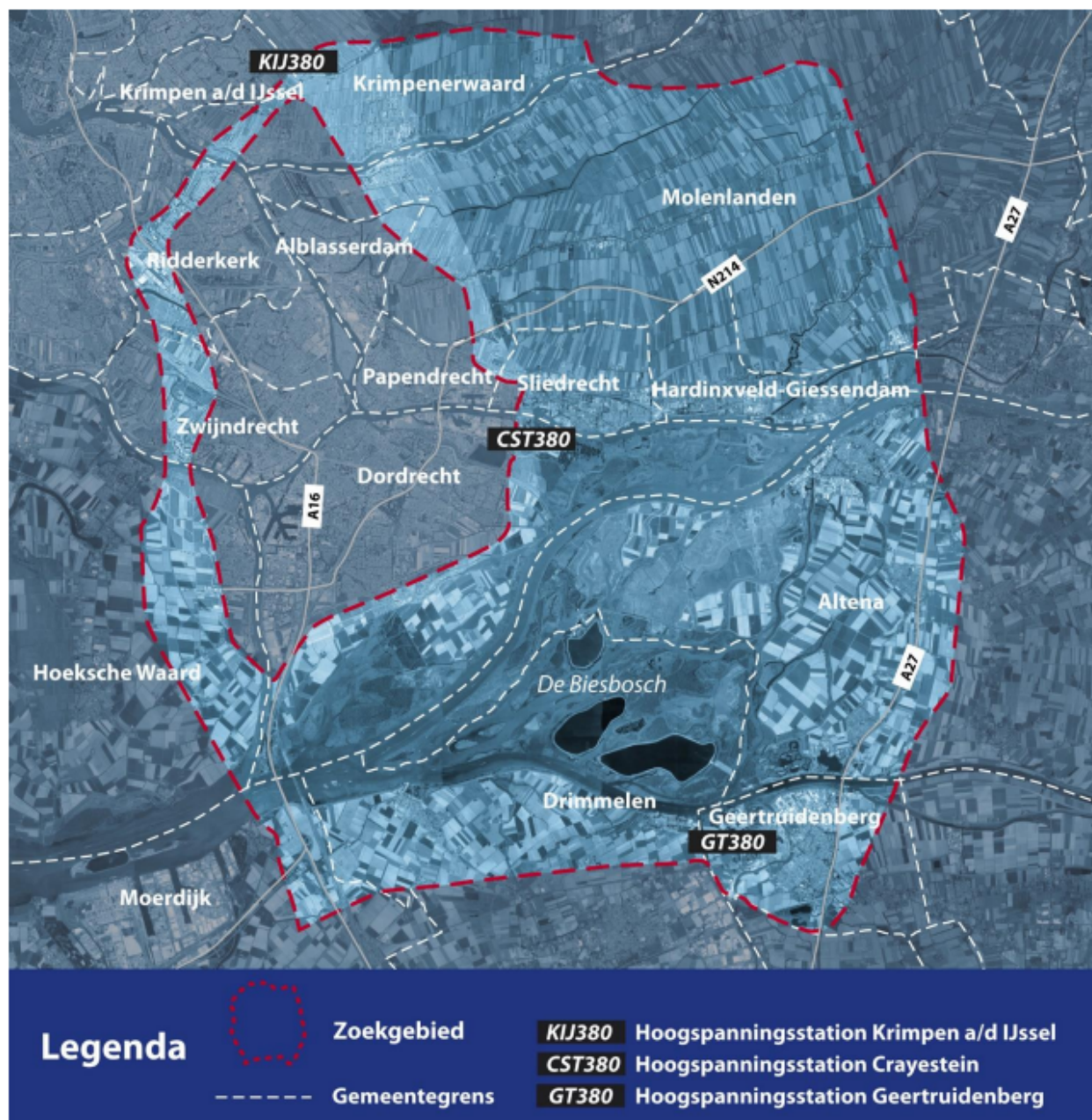
De huidige hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Waalwijk, die deels door een deel van onze kernen loopt, wordt ondergronds gebracht. Momenteel is de nieuwe verbinding rondom de kern al aangelegd. De werkzaamheden hiervan zijn afgerond. Het aansluiten en het verwijderen van de bestaande 150 kV-verbinding door de kernen is vanwege technische beperkingen op het bestaande 150 kV-station vertraagd. Aansluiting en ingebruikname van de ondergrondse verbinding is voorzien in 2025. De sloop van de bestaande bovengrondse verbinding zal plaatsvinden in 2026. Herinrichtingsplannen voor de grond onder/rond de gesloopte masten worden voorbereid.

Uitbreiding 380 kV-station Geertruidenberg

Het huidige 380 kV-station Geertruidenberg is zo goed als vol. TenneT moet, om alle (toekomstige) ontwikkelingen te kunnen aansluiten, het station uitbreiden. TenneT heeft nog ruimte 'binnen het hek' van het huidige station om in deze uitbreiding te voorzien. Er worden nieuwe transformatoren geplaatst en bestaande transformatoren worden vervangen. Ook zijn er ondergrondse kabelverbindingen nodig tussen de 380 kV en 150 kV hoogspanningsstations in onze gemeente. Een tijdige uitbreiding van het 380 kV-station is een randvoorwaarde voor andere projecten in dit overzicht. Onze positie binnen dit project is dat een uitbreiding van het station niet mag leiden tot een toename van geluid(soverlast) en dat de extra impact op het landschap minimaal blijft.

Nieuwe 380 kV-verbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel óf Geertruidenberg – Crayestein

Alleen het opwaarderen van de bestaande verbinding tussen GTB – KIJ is niet voldoende voor een toekomstbestendig energiesysteem. TenneT, de beheerder van het landelijke hoogspanningsnet, wil een extra 380 kV hoogspanningsverbinding aanleggen tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein. Waar het tracé gaat komen, is nog onbekend. Op de kaart (figuur 1) is het zoekgebied weergegeven. Het college verzet zich tegen een tracé ten zuiden en oosten van het huidige 380 kV-station. Wij zien meer heil in een noordelijk tracé.

Figuur 1: Zoekgebied voor de nieuwe hoogspanningsverbinding

Aanlanding windenergie van zee – Nederwiek 3

Om te voorzien in de elektriciteitsbehoefte, en deze ook in een duurzame vorm te kunnen opwekken, is wind op zee onmisbaar. Moerdijk en Geertruidenberg worden concreet onderzocht als aanlandlocatie voor windpark Nederwiek 3. Aanlanding in Geertruidenberg past na geplande aanpassingen op het daar reeds aanwezige 380kV-station. Aanlanding in Moerdijk is onder andere afhankelijk van tijdige realisatie van het

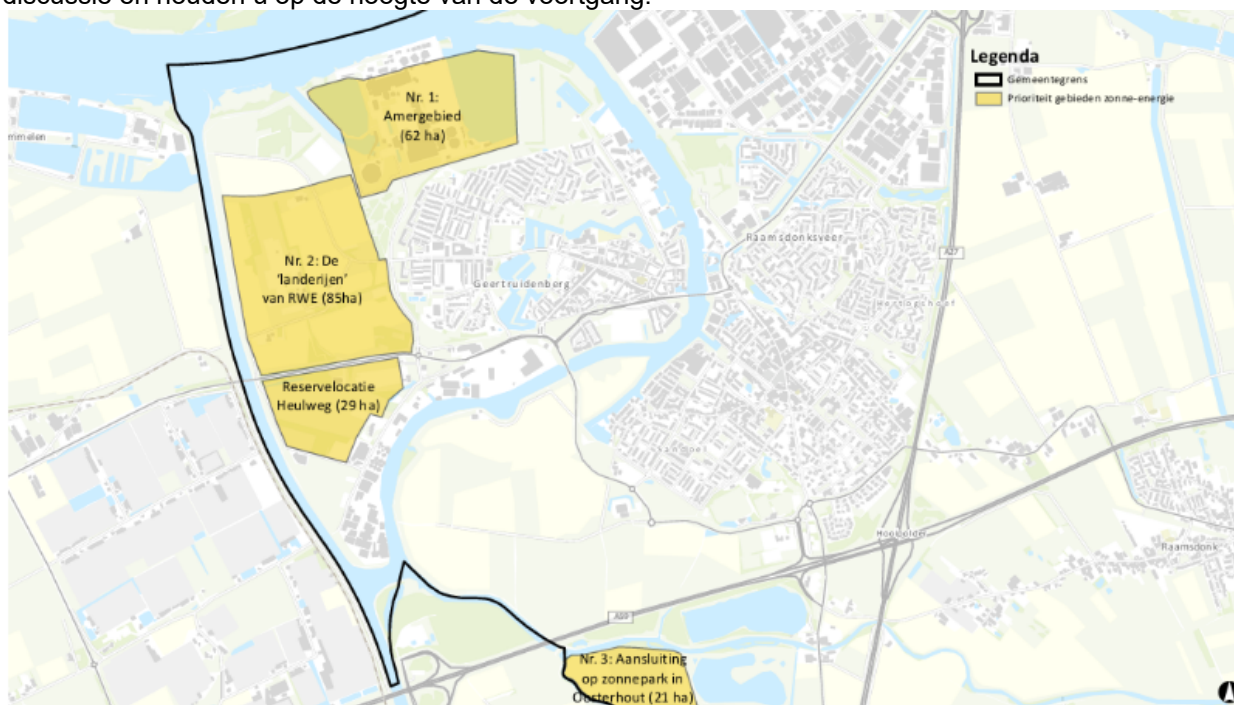
nieuwe 380/150kV-station Moerdijk dat nog moet worden gerealiseerd. Er zijn verschillende tracés in onderzoek, een deel over land en een deel door het water. In alle gevallen betreft het een ondergrondse gelijkspanningskabel. Deze energie moet op het land worden omgezet naar bruikbare wisselstroom. Daarvoor is een converterstation van maximaal 5,5 hectare nodig, binnen een straal van 6 kilometer rondom het huidige 380 kV-station. Het college heeft al aangegeven bij eerdere aanlandingstrajecten dat de sterke voorkeur uitgaat naar het terrein van de Amercentrale voor de bouw van dit converterstation.

Verkenning Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) 2031-2040

Voor de aanlanding van wind op zee van windparken die in de periode na 2030 worden opgeleverd, wordt ook de regio West-Brabant onderzocht. Dit onderzoek vindt plaats binnen het eerder genoemde project Nederwiek 3, Geertruidenberg wordt daarbij ook meegenomen als een van de mogelijke aanlandingsplekken.

Zoekgebieden zon op veld

Het terrein van de Amercentrale en de 'landerijen' rond het 380 kV-station zijn door u aangewezen als primair en secundair zoekgebied zon op veld in de omgevingsvisie (figuur 2). Gezien alle ontwikkelingen is het lastig om hier nu zon op veld te realiseren. Daarbij wordt de discussie gevoerd binnen het Regionaal Energie Strategie-team over de wenselijkheid van alleen zon op veld projecten. Dit is voornamelijk ingestoken vanuit het elektriciteitsnet: het aansluiten van alleen zon-opwek, zonder dit te combineren met bijvoorbeeld wind, opslag of direct gekoppeld aan verbruik, is inefficiënt en brengt meer maatschappelijke kosten met zich mee dan projecten die dergelijke koppelingen wel maken. We doen actief mee in deze discussie en houden u op de hoogte van de voortgang.

Figuur 2: Zoekgebieden zon op veld Geertruidenberg

Warmte

Verduurzamen warmtenet Midden-West-Brabant (Amernet)

De warmte voor het warmtenet Midden- en West- Brabant wordt nu bijna exclusief geleverd door de Amercentrale. Om ook in de toekomst nog voldoende warmte te kunnen leveren zal uitbreiding van de infrastructuur naar meerdere bronnen nodig zijn, waaronder mogelijk een warmteleiding van Moerdijk naar het Amernet. Via deze nieuwe leiding kunnen mogelijke andere bronnen, waaronder de afvalverbrandingscentrale van Attero, restwarmte vanuit industriële bedrijven en/of geothermie benut worden. Dit project is in lijn met onze transitievisie warmte, waar we hebben aangegeven het aantal aansluitingen op het warmtenet in onze gemeente niet uit te breiden, zolang dit net primair afhankelijk is van hoogwaardige houtige biomassa. Bureau OverMorgen heeft recent een rapportage opgeleverd over de toekomst van het Amernet (bijlage 1). Als er behoefte toe is, licht bureau OverMorgen graag het rapport toe aan uw raad. Als u hier behoefte aan heeft, kunt u dit doorgeven aan duurzaam@geertruidenberg.nl.

Grondstoffen en waterstof

Delta Rhine Corridor

De Delta Rhine Corridor vertegenwoordigt een infrastructuur met verschillende buisleidingen (waterstof, CO₂, lpg, propeen, ammoniak en mogelijk ook gelijkstroom en aardgas) tussen de Rotterdamse haven en Noordrijn-Westfalen, via industrieclusters Moerdijk en Chemelot. Het plan is om de buisleidingen zoveel mogelijk in één keer te ontwikkelen en aan te leggen. Dit beperkt de overlast voor de omgeving, bespaart tijd in de besluitvorming en scheelt kosten tijdens de uitvoering. De hoofdleiding van de Delta Rhine Corridor loopt niet over ons grondgebied, maar wel net ten zuiden daarvan. Eén van de kansen die wij hier zien, is het combineren kabel van windenergie op zee met deze buizenstrook. Zo hoeft er maar één keer gegraven/geboord te worden en beperken we de impact hiervan.

Waterstofnetwerk Nederland

Door heel Nederland komt infrastructuur om het gebruik van waterstof als energiebron te faciliteren. Het waterstofnetwerk Zeeland is een deelproject dat gaat over het gedeelte van het netwerk in de regio's Rijnmond, West-Brabant en Zeeland. Groene waterstof is een toekomstige duurzame energiedrager die bijvoorbeeld ingezet kan worden als vervanger van aardgas bij industriële processen.

De schouders eronder

De opgave is niet gering. Alle partijen zetten vanuit hun eigen verantwoordelijkheid de schouders onder hun eigen opgaven en projecten. Zij hanteren een eigen planning, eigen uitvoeringstempo, eigen trajecten voor vergunningaanvragen, eigen communicatie met de omgeving, etc. Vanuit de individuele opgaven bezien een logische aanpak. Echter deze projectmatige aanpak heeft als belangrijkste risico dat projecten elkaar onderling beconcurreren in plaats van gezamenlijk te versnellen op weg naar een klimaatneutrale samenleving. Een integrale aanpak is cruciaal vanwege de gezamenlijke opgave en de onderlinge afhankelijkheden tussen projecten. Hierbij dienen projecten niet alleen in samenhang te worden gezien, er is ook afstemming nodig tussen de verschillende projecten (inhoud) en trajecten (timing). Dit is dan ook een van de andere doelen van de pilot PMIEK, evenals het versnellen van de totaalopgave.

Vanuit Geertruidenberg wordt een stuurgroep en werkgroep geïnitieerd voor de ontwikkelingen binnen het Amergebied. Als gemeente willen we lokaal de regierol nemen om tot een goede ruimtelijke inpassing te komen. De RWB (Regio West-Brabant) neemt een voorzittersrol voor deze stuurgroep op zich. Deelnemers aan deze stuurgroep, naast de gemeente, zijn: RWE, TenneT, Brabantse Delta, provincie Noord-Brabant, Natuurfederatie, Enexis en Ennatuurlijk. Al deze partijen hebben op dit moment belangen in het Amergebied en het is van belang dat de projecten die spelen ruimtelijke afstemming wordt gevonden, waarbij ook oog is voor de landschappelijke en ruimtelijke inpassing binnen het gebied.

Planning en doorlooptijd

Ieder genoemd project heeft zijn eigen planning. Wel hebben verschillende van de projecten een versnellingsopgave gekregen van de minister. Dit betekent dat projecten sneller uitgevoerd moeten worden, zodat de realisatie en in gebruik name versneld mogelijk is. Het volgen en meedenken in deze projecten legt een groot beslag op de ambtelijke capaciteit. Maar vanwege het belang van de opgave en de mogelijke invloed daarvan op de leefomgeving van onze bewoners, vinden wij het belangrijk om die inzet mogelijk te maken.

Communicatie en participatie

De communicatie over de verschillende projecten en het vormgeven van een goed participatietraject is in principe aan de initiatiefnemers van ieder project. Maar ook als gemeente hebben wij hier natuurlijk een belangrijke taak in. Wij denken in de projecten mee over de manier waarop bewoners, bedrijven en u als raad betrokken kunnen worden.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,
namens dezen,

Wethouder T. Mertens
Bijlage: 1. Rapport OverMorgen toekomst Warmtenet Midden-West-Brabant